

VERDENSMÅL

for bæredygtig udvikling

En guide til FN's 17 Verdensmål

Indhold er taget fra: [FN-forbundet \(fnforbundet.dk\)](http://fnforbundet.dk)

"Afskaffe alle former for fattigdom i hele verden"

FN ønsker at udrydde ekstrem fattigdom på verdensplan inden år 2030. Antallet af mennesker, der lever i ekstrem fattigdom, falder konstant, og siden 1990 er antallet af ekstremt fattige halveret. På trods af det faldende antal, levede 731 millioner mennesker stadig under fattigdomsgrænsen i 2015. Man skelner mellem ekstrem fattigdom og relativ fattigdom.

Ekstrem fattigdom indebærer, at man ikke får dækket de grundlæggende behov som mad, tøj, hus, adgang til grunduddannelse og primære sundhedsydelser. Grænsen for ekstrem fattigdom er ifølge Verdensbanken på 1,9 amerikanske dollar (ca. 12 danske kroner) om dagen.

Relativ fattigdom er fattigdom set i forhold til størstedelen af befolkningen i et land. Grænsen for relativ fattigdom fastsættes gennem en national fattigdomsgrænse. Fattigdom er altså mere end blot mangel på indtægt og materielle goder.

Bekæmpelsen af fattigdom er et spørgsmål om at give folk muligheder, samtidig med at dække deres helt basale behov for overlevelse. For at bekæmpe fattigdom er økonomisk vækst, jævn fordeling af goder og flere arbejdspladser altså essentielt.

Fattigdom indebærer også:

- Sult og fejlernæring
- Mangel på uddannelse og sundhedsydelser
- Diskriminering og ekskludering
- Begrænset mulighed til at påvirke politiske beslutninger

"Stoppe sult, opnå fødevarerikkerhed og forbedret ernæring, samt fremme bæredygtigt landbrug"

En stor del af jordens befolkning under sult, fejlernæring og manglende adgang til føde. I 2016 var omkring 815 millioner mennesker ramt af sult, mens næsten 2 milliarder oplever manglende fødevarerikkerhed i perioder. Fødevarerikkerhed handler om at have adgang til tilstrækkelig nærende mad for at leve et aktivt og sundt liv. Selv om antallet mennesker, der lever i kronisk sult, fortsat er højt, er andelen faldet fra 23,3 procent i 1990-92 til 12,9 procent i 2014-2016. Samtidig ser vi også en hurtig nedbrydning af jorden, ferskvand, hav, skov og biodiversitet. Klimaforandringer lægger endnu mere pres på de ressourcer, vi er afhængige af, og øger risikoen for naturkatastrofer som tørke og oversvømmelser.

For landbrugsdelen vil for eksempel en svækket kornproduktion have både lokale og globale konsekvenser. Der vil være mindre adgang til mad der, hvor majs dyrkes, og priserne vil stige på verdensplan. Det er derfor på tide at nytænke måden hvorpå vi dyrker, fordeler og bruger vores mad. Hvis vi gør det på den rigtige måde, vil landbrug, skov og hav blive kilder til næringsrig mad til alle, samt en vigtig indtægtskilde for mange. Med en bæredygtig tilgang til vores ressourcer, vil vi altså kunne skabe global fødevarerikkerhed og bekæmpe sult.

"Sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper"

At alle kan leve et aktivt og sundt liv, er en forudsætning for at opnå bæredygtig udvikling. Global sundhed og trivsel indebærer først og fremmest, at flere har adgang til rent vand og gode sanitetsforhold. Igen er det helt basale behov, der er tale om, men lige nu mangler 844 millioner mennesker adgang til sikre vandforsyninger. Adgang til sikre vandforsyninger og bedre sanitetsforhold betyder, at færre bliver smittet af sygdomme som malaria, tuberkulose, polio og HIV/AIDS. Samtidig er tilgangen til vacciner essentiel. Fx har vacciner mod mæslinger hindret mindst 15,6 millioner dødsfald siden år 2000. Dette viser hvor vigtigt det er, at alle har tilgang på vacciner mod børnesygdomme.

Der er allerede gjort store fremskridt i arbejdet for at øge den forventede levealder samt mindske mødre- og børnedødeligheden i verden, men det kræver fortsat en massiv indsats frem til 2030. En af de største udfordringer er at tage sig af de mindste. Små børn er afhængige af god ernæring, rent vand, adgang til sundhedspleje, bolig og omsorg fra voksne til at overleve og udvikle sig. Mere end 1 milliard børn i verden mangler mindst en af disse faktorer.

"Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og fremme alles muligheder for livslang læring"

En god uddannelse er grundlaget for at forbedre menneskers liv. Derfor skal drenge og piger have lige adgang til uddannelse af god kvalitet, og den skal være gratis. Andelen af børn i verden, der går i skole, er øget helt enormt, og fremgangen er særligt stor i forhold til piger og kvinder. Næsten lige så mange piger som drenge begynder i skole, men mange slutter skolen før 8. klasse. Her er især piger sårbare.

Der har også været en kæmpe forbedring af grundlæggende læse- og skrivefærdigheder. Alligevel er der fortsat et stort antal børn såvel som voksne, der ikke kan læse og skrive. Den vigtigste faktor, i forhold til adgang til skole og læring, er fattigdom. Børn, der kommer fra bedre økonomiske kår, går oftere i skole, end børn der lever i fattigdom. Børn, som bor i byerne, går også oftere i skole end børn, som bor i landdistrikterne.

"Opnå ligestilling mellem kønnene og styrke kvinders og pigers rettigheder og muligheder"

Ligestilling er en menneskeret. Det handler om at give begge køn lige rettigheder og muligheder til at bestemme over eget liv. Kvinders tilgang til uddannelse, sundhedsydelse, arbejde og juridiske rettigheder er nødvendige for at skabe udvikling i et land. Langt flere piger går i skole nu i forhold til år 2000, og de fleste udviklingslande har nået målet om at skabe mere ligestilling i både primære og sekundære skoler samt på de videregående uddannelser. Uddannede kvinder har større valgfrihed, når det kommer til ægteskab, arbejdsliv samt hvornår og hvor ofte de får børn. De har flere økonomiske muligheder, og de har bedre muligheder for at deltage og påvirke samfundet. Lige adgang til uddannelse er derfor afgørende, når det kommer til ligestilling.

Mange steder i verden bliver kvinder dog fortsat anset som mindre værd end mænd og behandlet derefter. På trods af øget ligestilling på flere områder, oplever piger og kvinder stadig udbredt diskrimination og vold i alle dele af verden. Særligt koncepter som tvangsægteskab, menneskehandel og omskæring af kvinder har enorme konsekvenser for pigers og kvinders liv.

"Sikre, bæredygtig adgang og forvaltning af vand og sanitet for alle"

For at opnå bæredygtig udvikling skal alle have adgang til rent vand og gode sanitære forhold. Mængden af ferskvand på vores planet er rigelig, men dårlig økonomi og manglende infrastruktur forhindrer ofte tilgangen dertil.

Der er gjort store fremskridt i arbejdet på at sikre adgang til toiletter for alle, men udviklingen er gået for langsomt. Millioner af mennesker dør hvert år af sygdomme, de får, fordi de ikke har adgang til rent vand og ordentlige toiletforhold. Rent vand er essentielt, når det kommer til at mindske dødelighed som følge af sygdomme.

Vandmangel og dårlige sanitetsforhold har også en negativ virkning på fødevarer sikkerheden, uddannelsesmuligheder og valgfrihed for fattige familier. Tørke påvirker især de fattigste lande, og fører til endnu mere sult og fejlernæring blandt befolkningen. I 2050 forventes det, at 1 ud af 4 mennesker vil leve i et land med kronisk eller tilbagevendende vandmangel, hvis ikke vi tager affære.

"Sikre, at alle har adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi, til en overkommelig pris"

Adgang til energi står i centrum af næsten alle udfordringer og muligheder vi møder i dag. Det kan dreje sig om arbejde, sikkerhed, klimaændringer, madproduktion eller muligheder for øget indtægt. Energi er den største bidragsyder til klimaændringer, gennem udslip af CO₂ og andre klimagasser. Løsningen er fornybar og bæredygtig energi som vandkraft, vindkraft og solkraft. Brugen af denne type energi vil mindske udslip af klimagasser, og dermed reducere den negative indvirkning på klimaet.

1 ud af 5 mennesker mangler i dag adgang til strøm. FN arbejder for, at alle skal have adgang til moderne energi, og at energiforbruget skal blive mere effektivt og vedvarende.

"Fremme vedvarende, inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse samt anstændigt arbejde til alle"

Omtrent halvdelen af verdens befolkning tjener så lidt, at ikke de kan leve af deres løn. Økonomisk vækst og nye arbejdspladser gennem anstændigt arbejde er en forudsætning for bæredygtig udvikling. Et af delmålene siger, at de fattigste lande skal have en årlig vækst i BNP på mindst 7 %. Samtidig ser vi, at økonomisk vækst bliver ujævnt fordelt blandt befolkningen i mange lande. Derfor er det ikke længere nok at have som mål, at et land skal blive rigere. Hvis målet er at udrydde fattigdom, må man sikre, at alle mennesker har et anstændigt arbejde. At skabe arbejdspladser af god kvalitet er en af de største udfordringer for alle lande frem til 2030.

Anstændigt arbejde indebærer:

- arbejde som er produktivt
- arbejde som giver en retfærdig indtægt
- sikkerhed på arbejdspladsen
- social beskyttelse til familier

Vedvarende økonomisk vækst kræver, at der skabes job til folk samtidig med, at der tages vare på miljøet. Jobmuligheder og anstændige arbejdsforhold er vigtigt for alle aldersgrupper. Unge mennesker er specielt sårbare i forhold til arbejdsløshed.

"Bygge robust infrastruktur, fremme inklusiv og bæredygtig industrialisering og understøtte innovation"

Investeringer i transport, vandingsystemer, energi og informationsteknologi er helt afgørende for at skabe en bæredygtig udvikling.

Infrastruktur er en underliggende struktur, som skal være på plads for at et samfund kan fungere. Eksempler på dette er veje, lufthavne, jernbaner, strømforsyninger, vand- og kloaksystemer og bredbånd. Infrastruktur er en forudsætning for øget vækst og produktivitet, samt forbedringer af uddannelse og sundhedspleje.

Industriel udvikling, gennemført på en inkluderende og miljøvenlig måde, er den vigtigste kilde til øget indkomst. Desuden kan det danne grundlag for en forbedret levestandard. Teknologi og innovation kan bidrage til at løse miljømæssige udfordringer, som følger udbygningen af infrastruktur.

"Reducere ulighed i og mellem lande"

Økonomisk vækst har bidraget til at flere lande er blevet rigere, men dette fører ikke automatisk til mindre fattigdom. Vi skal reducere uligheder i og mellem lande, for at kunne skabe bæredygtig udvikling. Internationalt er der gjort en enorm indsats for at afskaffe fattigdom. I de mindst udviklede lande, har der været en betydelig reduktion i ekstrem fattigdom. Samtidig øges forskellene mellem indbyggerne både i rige og fattige lande. Det er både ulighed i indkomst og formue, og adgang til eksempelvis sundhed og uddannelse. Kampen mod ulighed handler ikke kun om retfærdighed. Mere lighed vil også bidrage til økonomisk vækst og udvikling.

For at reducere uligheden i de forskellige lande har FN's medlemslande forpligtet sig til at sørge for, at de fattigste 40 % af befolkningen skal opnå en større stigning i indkomst end gennemsnittet i befolkningen. Fattigdom og ulighed er en kilde til social- og politisk uro. Efter den finansielle krise i slutningen af 2000'erne har dette været meget synligt i de fleste regioner, herunder Europa. En retfærdig fordeling af et lands ressourcer er altså nødvendig for at reducere fattigdom og skabe stabile samfund.

"Gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige"

Verden urbaniseres i en fart vi aldrig har set magen til. Mere end halvdelen af verdens befolkning bor i dag i byer, og antallet kommer fortsat til at stige. Byerne fungerer som smeltedigler fulde af ideer, handel, kultur, videnskab og socialt samspil. Samtidig står byerne for 75 procent af alle klimagasudslip og store slumområder hindrer gode levevilkår.

Yderligere 2.5 milliarder mennesker vil flytte til byer inden 2050. Urbanisering skaber både store muligheder og udfordringer. På den ene side sørger byer for at mennesker kan leve gode liv og udvikle sig både økonomisk og socialt, og på den anden side skaber de miljø- og klimaproblemer.

Mange byers befolkningstal vokser hurtigere end antallet af arbejdspladser og boliger. Dette fører til udviklingen af slumområder med dårlige boligforhold og manglende arbejdspladser til indbyggerne. I de kommende år vil slumområderne huse størstedelen af verdens fattige.

"Sikre bæredygtigt forbrug og produktionsformer"

Bærekraftig forbrug og produktion handler om at gøre mere med færre ressourcer.

Bæredygtig produktion indebærer mindske ressourceforbrug, miljødelæggelse og klimagasudslip, når man producerer. På længere sigt vil dette føre til økonomisk vækst, begrænse klimaændringer, og øge livskvaliteten for mennesker på jorden. For at presse virksomheder til at producere mere bæredygtigt, kan stater blandt andet indføre love og afgifter, samt investere i mere miljøvenlig teknologi.

I dag forbruger vi mere, end hvad der er miljømæssigt bæredygtigt. For at sikre gode levevilkår for nuværende og fremtidige generationer, må hver enkel forbruger også tage ansvar. Man kan fx gøre sit forbrug mere bæredygtigt ved at undgå madspild, spise lokale råvarer og købe genbrug.

”Handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser”

Klimaændringer er et globalt spørgsmål og kender ingen landegrænser. Derfor må vi også finde globale løsninger. Ud over reducere og oplagring af CO₂, skal der sættes endnu mere på fornybar energi og anden ren energi.

Forskerne i FN's klimapanel mener, at to graders temperaturøgning er grænsen for, hvad naturen kan tåle. Stiger temperaturen mere end det, vil klimaændringerne blive ukontrollerbare. På klimatopmødet i Paris i 2015 blev verdens ledere derfor enige om en ny aftale, der forpligter landene til at gøre alt, hvad de kan, for at temperaturen ikke stiger med mere end to grader.

”Bevare og sikre bæredygtig brug af verdens have og deres ressourcer”

Det er verdenshavene – deres temperatur, kemi, strømninger og liv – der driver de globale systemer, som gør det muligt for mennesker at leve på jorden. Regn, drikkevand, vejret, klimaet, meget af vores mad, og endda luften, vi indånder, er reguleret af havet.

Den maritime industri er afgørende for at imødekomme den stigende efterspørgsel af fødevarer, energi og medicin i fremtiden. Samtidig tilbyder havet også muligheder for nye arbejdspladser og økonomisk vækst.

I dag er en stor del af verdens have belastede af forurening, overfiskeri og ødelæggelse af rev. At tage sig af havene er en fælles udfordring og et fælles ansvar, som både kræver globale løsninger samt regional- og lokal opfølgning.

”Beskytte, genoprette og støtte bæredygtig brug af økosystemer på land, fremme bæredygtigt skovbrug, bekæmpe ørkendannelse, standse udpining af jorden og tab af biodiversitet”

Skov dækker 30 procent af jordens overflade. Skoven giver mad og ly, bekæmper klimaændringer, tager sig af den biologiske mangfoldighed, og er hjem til mange indfødte grupper. Over 80 procent af alle dyr, planter og insekter som lever på land, bor i skoven. 1,6 milliarder mennesker har skoven som sit levebrød. Skovrydning og ørkendannelse er store udfordringer, når det gælder om at skabe en bæredygtig udvikling. De mennesker, der er afhængige af skovene, er også mere udsatte for fattigdom.

2,6 milliarder mennesker får deres indkomst direkte fra landbruget, men over 50 procent af alle arealer, der anvendes til dyrkning, er udsat for forringelse af jorden.

” Retfærdighed og stærke institutioner. Støtte fredelige og inkluderende samfund. Give alle adgang til retssikkerhed og opbygge effektive, ansvarlige og inddragende institutioner på alle niveauer”

At sikre international fred og sikkerhed har altid været FN's hovedopgave. Derfor er mål 16 viet til at skabe fredelige og inkluderende samfund. Fred er en forudsætning for at skabe bæredygtig udvikling. Under konflikter mister mange tilgang til offentlige tjenester, samtidig med at det er vanskeligt at drive stærke statslige institutioner under konflikter. Når eksempelvis retsvæsenet i et land fungerer dårligt, går det ud over menneskers retssikkerhed. Svage institutioner gør det også vanskeligere at stoppe korrupcion, bestikkelser og skatteunddragelser. Dette hæmmer den økonomiske vækst i et land og frarøver mennesker retten til grundlæggende velfærdsydelse.

”Revitalisere det globale partnerskab for bæredygtig udvikling og styrke midlerne til at nå målene”

For at verdensmålene skal lykkes, er det nødvendigt med nye og stærke partnerskaber. Regeringer, virksomheder og civilsamfundet må arbejde sammen for at opnå en bæredygtig udvikling.

Verdensmålene skal fungere som en fælles, global retning og prioriteret indsats de næste 15 år. Erfaringerne fra 2015-målene viste, at denne type målrettet indsats virker, og derfor skal finansieringen af målene på plads hurtigst muligt.

Der skal investeres langsigtet i ren energi, infrastruktur, transport og informationsteknologi - særligt i udviklingslande. Der er et enormt potentiale i, at erhvervslivet involverer sig, og at de nationale myndigheder fremlægger en klar strategi for de gode samarbejder og bæredygtige mekanismer til kontrol og sikkerhed for partnerskaber. Samtidig skal de rigeste lande bidrage med finansieringen. Det er målet, at de såkaldte "udviklede" lande skal bruge mindst 0,7 procent af BNI på bistand.

I juli 2015 på konferencen Financing for Development i Addis Ababa, Etiopien, blev FN's medlemslande enige om en fælles finansieringsplan for målene. Derudover blev der lagt vægt på, at bistand ikke er nok til at skabe udvikling.

Ydermere er det vigtigt, at lande i fællesskab lægger vægt på:

- Finansiell åbenhed og gennemsigtighed
- Skat
- Bæredygtige investeringer
- Etisk handel
- Ansvarlige lån
- Menneskerettigheder
- Ligestilling

**Hvis du vil vide mere om
Verdensmålene og om Tønder
Kommunes Bibliotekers arbejde
med dem, så kan du læse mere
på vores hjemmeside:**

tbib.dk